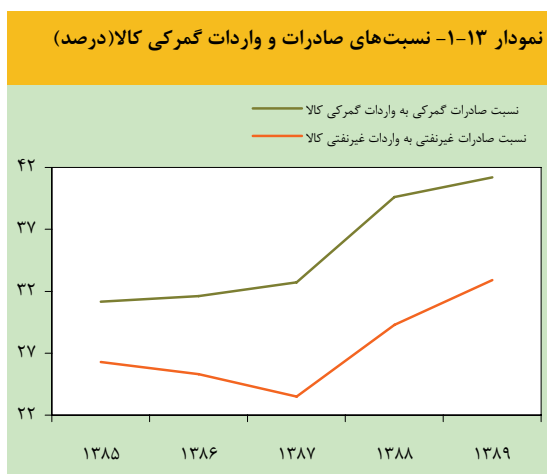

۱۳-۱- مبادلات تجاری

درصد رسید. این افزایش ناشی از رشد بیشتر صادرات در مقایسه با واردات نسبت به سال ۱۳۸۸ بود.

بازرگانی خارجی کشور^(۱) در سال ۱۳۸۹ متأثر از تحولات اقتصاد جهانی از جمله افزایش قابل ملاحظه رشد اقتصادی جهان، افزایش حجم تجارت جهانی، افزایش قیمت نفت خام و مواد اولیه در کنار رشد تولید ناخالص داخلی و افزایش مقدار صادرات غیرنفتی کشور، از رشد مناسبی برخوردار بود.

در سال ۱۳۸۹، میزان مبادلات گمرکی کشور از نظر ارزش و مقدار به ترتیب ۱۷/۹ و ۶/۲ درصد بالاتر از ارقام متناظر سال ۱۳۸۸ بود. سهم صادرات از ارزش و مقدار مبادلات کالایی کشور به ترتیب ۲۹/۲ و ۵۷/۰ درصد بود که نسبت به رقم متناظر سال قبل از آن به ترتیب ۰/۸ و ۹/۳ واحد درصد افزایش نشان داد.

در سال ۱۳۸۹، نسبت ارزش صادرات گمرکی به واردات گمرکی با حدود ۱/۶ واحد درصد افزایش به ۴۱/۲

جدول ۱۳-۱- بازرگانی خارجی

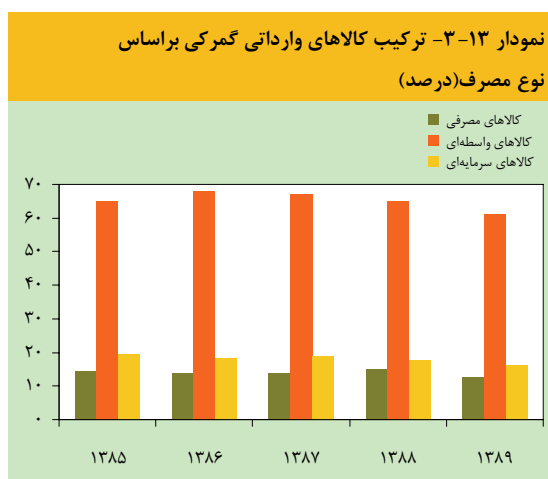
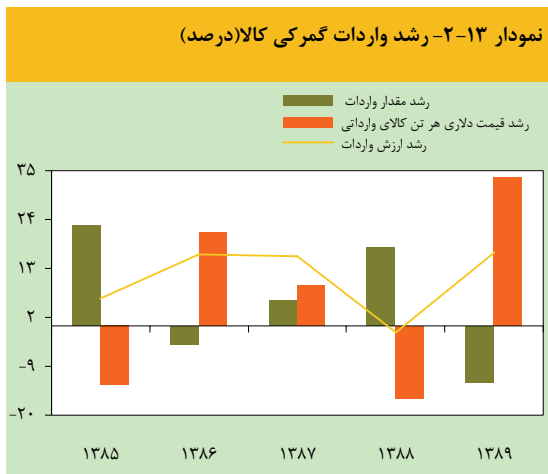
(میلیون دلار)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		ارزش (میلیون دلار)
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	
ارزش (میلیون دلار)						
۷۰/۸	۷۱/۶	۱۶/۶	-۱/۳	۶۴۴۵۰	۵۵۲۸۷	۵۶۰۴۲
۲۹/۲	۲۸/۴	۲۱/۳	۱۹/۴	۲۶۵۵۱	۲۱۸۹۱	۱۸۳۳۴
		۱۳/۵	-۱۱/۴	-۳۷۸۹۹	-۳۳۳۹۵	-۳۷۷۰۸
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۷/۹	۳/۸	۹۱۰۰۱	۷۷۱۷۸	۷۴۳۷۶
وزن (هزار تن)						
۴۳/۰	۵۲/۲	-۱۲/۷	۱۷/۶	۴۵۳۴۶	۵۱۹۲۱	۴۴۱۴۸
۵۷/۰	۴۷/۸	۲۶/۷	۴۲/۹	۶۰۱۹۸	۴۷۵۰۲	۳۳۳۵۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶/۲	۲۸/۵	۱۰۵۵۴۴	۹۹۴۲۲	۷۷۴۰۰

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران

۱- ارقام و تحلیل‌های این فصل مبتنی بر آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

۱۳-۲- واردات

در سال ۱۳۸۹، ارزش سیف واردات گمرکی با ۱۶/۶ درصد افزایش نسبت به رقم متناظر سال قبل از آن به ۶۴۴۵۰ میلیون دلار رسید. در همین مدت، وزن کالاهای وارداتی به ۴۵۳۴۶ هزار تن رسید. افزایش ارزش واردات گمرکی در سال مذکور عمدتاً ناشی از افزایش قیمت جهانی گروه‌های مواد غذایی و حیوانات زنده و مواد شیمیایی از یک طرف و افزایش مقدار واردات ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل از طرف دیگر بود. در این سال قیمت هر تن کالای وارداتی با ۳۳/۵ درصد تغییر در مقایسه با رقم مشابه سال ۱۳۸۸ به حدود ۱۴۲۱ دلار در هر تن افزایش یافت.

براساس طبقه‌بندی کالاهای وارداتی بر مبنای نوع مصرف، گروه مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای با حدود ۶۱/۴ درصد بیشترین سهم از کل واردات را به خود اختصاص داد. کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی به ترتیب با ۱۶/۲ و ۱۲/۷ درصد در رتبه‌های بعدی قرار داشتند.

جدول ۱۳-۲- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۷		
۶۱/۴	۶۵/۰	۱۰/۲	-۴/۷	۳۹۵۹۳	۳۵۹۳۶	۳۷۶۹۶	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۱۶/۲	۱۷/۷	۶/۴	-۶/۶	۱۰۴۳۷	۹۸۱۲	۱۰۵۰۵	کالاهای سرمایه‌ای
۱۲/۷	۱۵/۱	-۱/۷	۹/۳	۸۲۰۰	۸۳۴۵	۷۶۳۷	کالاهای مصرفی
۹/۷	۲/۲	۴۲۱/۳	۴۸۴/۳	۶۲۲۰	۱۱۹۳	۲۰۴	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۶	-۱/۳	۶۴۴۵۰	۵۵۲۸۷	۵۶۰۴۲	جمع کل

جدول ۱۳-۳- ارزش واردات گمرکی براساس اقلام اصلی تشکیل دهنده آن

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۷		
۱۰/۵	۱۱/۶	۵/۹	-۴/۹	۶۷۹۰	۶۴۰۹	۶۷۳۸	مواد غذایی و حیوانات زنده
۶/۰	۱۰/۴	-۳۲/۸	۲۳/۶	۳۸۶۷	۵۷۵۲	۴۶۵۶	سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط
۱۰/۹	۱۰/۹	۱۶/۳	-۵/۰	۷۰۱۱	۶۰۲۹	۶۳۴۳	مواد شیمیایی
۱۴/۳	۱۴/۸	۱۳/۱	-۱۲/۳	۹۲۳۵	۸۱۶۶	۹۳۰۷	آهن و فولاد
۳۲/۱	۳۲/۷	۱۴/۷	-۵/۸	۲۰۷۱۳	۱۸۰۶۰	۱۹۱۷۱	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۲۶/۱	۱۹/۷	۵۴/۹	۱۰/۶	۱۶۸۳۴	۱۰۸۷۱	۹۸۲۶	سایر ▲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۶	-۱/۳	۶۴۴۵۰	۵۵۲۸۷	۵۶۰۴۲	جمع کل

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

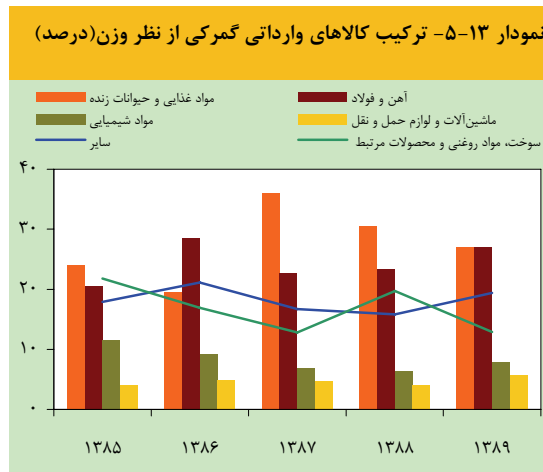
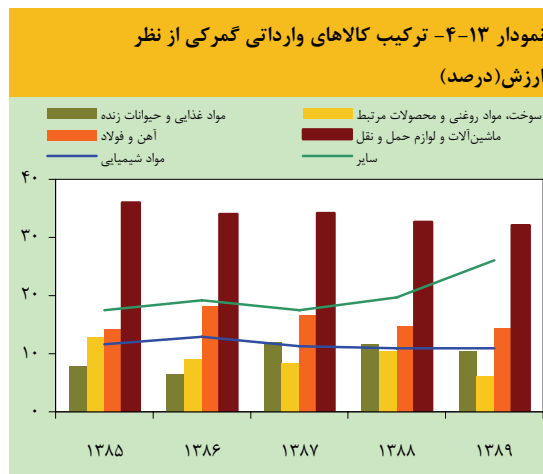
توزیع جغرافیایی واردات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال قبل تغییر یافت. نسبت‌های تمرکز^(۱) سه، پنج و ده کشور اول به ترتیب از ۴۶/۵، ۵۶/۷ و ۷۳/۰ درصد در سال ۱۳۸۸ به ۴۹/۰، ۶۱/۰ و ۷۷/۰ درصد در سال ۱۳۸۹ رسید. این تغییرات نشان می‌دهد که تمرکز جغرافیایی واردات کشور در سال مورد بررسی افزایش یافته است. در این سال کشورهای امارات متحده عربی، چین، آلمان، ترکیه، سوئیس، کره جنوبی، فرانسه، ایتالیا، ژاپن و هند به ترتیب اصلی‌ترین شرکای تجاری کشور در زمینه واردات کالا بودند. همچنین، بیشترین درصد رشد ارزش واردات به کشورهای ترکیه (۹۷/۳ درصد)، سوئیس (۷۶/۵ درصد)، اوکراین (۶۰/۹ درصد)، تایلند (۵۹/۳ درصد) و سوئد (۴۴/۰ درصد) اختصاص داشت که به ترتیب در رتبه‌های چهارم، پنجم، بیستم، بیست و چهارم و چهاردهم از جدول توزیع واردات گمرکی برحسب کشورها قرار دارند. بیشترین درصد کاهش واردات نیز مربوط به کشورهای انگلستان، هند و اندونزی بود که به ترتیب به میزان ۵۵/۷، ۲۷/۷ و ۱۸/۰ درصد کاهش نشان می‌دهند.

توزیع قاره‌ای واردات گمرکی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۹، بیش از ۶۷ درصد نیاز وارداتی کشور از قاره آسیا تامین شد. کشورهای امارات متحده عربی، چین، کره جنوبی و ژاپن مهم‌ترین کشورهای آسیایی در تامین نیاز وارداتی کشور بودند که حدود ۵۰ درصد کل واردات کشور را تامین نمودند. در سال مورد بررسی، سهم قاره اروپا ۵/۶ واحد درصد کاهش یافت. در این دوره کشورهای آلمان، ترکیه، سوئیس، فرانسه و ایتالیا مهم‌ترین شرکای اروپایی کشور بودند؛ سهم کشورهای مذکور از کل واردات کشور حدود ۲۵/۱ درصد بود.

بررسی توزیع واردات گمرکی برحسب گروه کشورها نشان می‌دهد که کشورهای عضو اسکاپ در سال ۱۳۸۹ همچنان اصلی‌ترین منبع تامین کالاهای وارداتی کشور بودند. این گروه

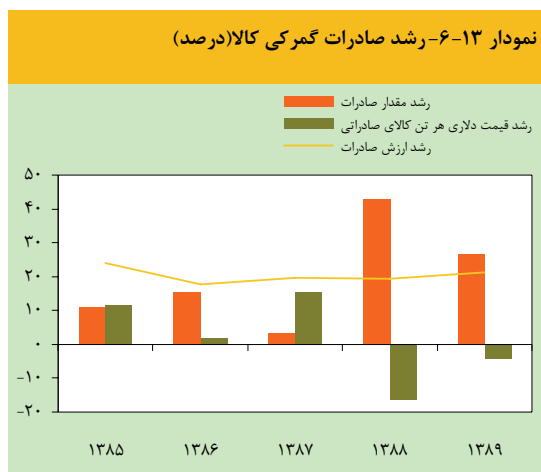
۱- این نسبت‌ها از مجموع سهم سه، پنج و ده کشور اول از کل واردات گمرکی به دست می‌آیند.

بررسی اقلام وارداتی در سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که از نظر ارزش، «ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل»، «آهن و فولاد»، «مواد شیمیایی»، «مواد غذایی و حیوانات زنده» و «سوخت و مواد روغنی» به ترتیب دارای ۳۲/۱، ۱۴/۳، ۱۰/۹، ۱۰/۵ و ۶/۰ درصد سهم از واردات می‌باشند. سهم مجموع کالاهای مزبور از ارزش واردات گمرکی با ۶/۵ واحد درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۷۳/۹ درصد رسید. در میان اقلام عمده وارداتی، گروه ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل با ۱۴/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن بیشترین سهم از ارزش محموله‌های وارداتی در سال مذکور را به خود اختصاص داد.

حدود ۴/۳ درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل از آن کاهش یافت و به حدود ۴۴۱ دلار در هر تن رسید.

کشورها با تامین ۲۵۳۷۰ میلیون دلار از واردات گمرکی در سال ۱۳۸۹، در مجموع ۳۹/۴ درصد از کل واردات گمرکی کشور را به خود اختصاص دادند. پس از آن کشورهای عضو اتحادیه اروپا با اختصاص ۱۳۸۶۸ میلیون دلار و سهم ۲۱/۵ درصدی از ارزش واردات گمرکی کشور، در رتبه دوم قرار داشتند.

۱۳-۳- صادرات

در سال ۱۳۸۹، ارزش صادرات گمرکی با ۲۱/۳ درصد افزایش نسبت به رقم متناظر سال قبل از آن به ۲۶۵۵۱ میلیون دلار رسید. در همین مدت، وزن کالاهای صادراتی به ۶۰۱۹۸ هزار تن رسید که نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۸۸، ۲۶/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال قیمت هر تن کالای صادراتی

جدول ۱۳-۴- ارزش صادرات گمرکی

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷		
۱۹/۰	۱۸/۹	۲۲/۳	۲۵/۱	۵۰۵۶	۴۱۳۳	۳۳۰۴	کالاهای سنتی و کشاورزی
۴/۹	۳/۲	۸۵/۰	۱۱۹/۷	۱۲۹۸	۷۰۲	۳۱۹	کلوچه‌های کانی فلزی
۷۶/۱	۷۷/۷	۱۸/۷	۱۶/۱	۲۰۱۹۴	۱۷۰۱۷	۱۴۶۶۲	کالاهای صنعتی
۰/۰	۰/۲	-۹۴/۳	-۱۹/۱	۲	۳۹	۴۸	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۱/۳	۱۹/۴	۲۶۵۵۱	۲۱۸۹۱	۱۸۳۳۴	جمع کل

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

محصولات شیمیایی آلی و روغن‌های سبک و فرآورده‌ها از عوامل اصلی کاهش سهم کالاهای صنعتی از کل صادرات بود. گروه‌های فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز و مواد شیمیایی (آلی و غیرآلی) با حدود ۲/۰ واحد درصد افزایش، ۴۱/۴ درصد از ارزش صادرات کالاهای صنعتی را به خود اختصاص دادند.

ارزش و وزن صادرات گروه کالاهای صنعتی در سال ۱۳۸۹ به ترتیب با ۱۸/۷ و ۱۲/۴ درصد رشد به ۲۰۱۹۴ میلیون دلار و ۳۷۶۷۸ هزار تن رسید. سهم کالاهای صنعتی از کل ارزش صادرات گمرکی با ۱/۷ واحد درصد کاهش به ۷۶/۱ درصد رسید. کاهش سهم هیدروکربورهای حلقوی از گروه

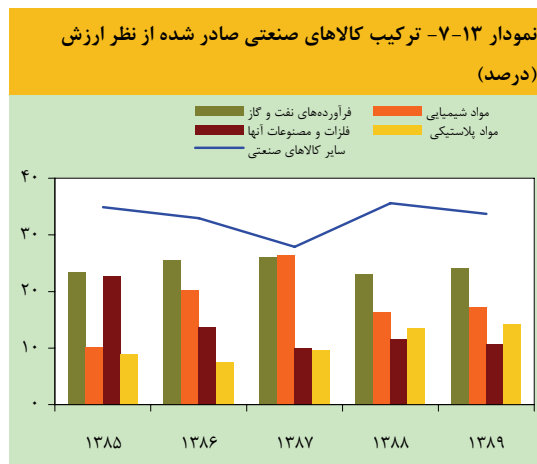
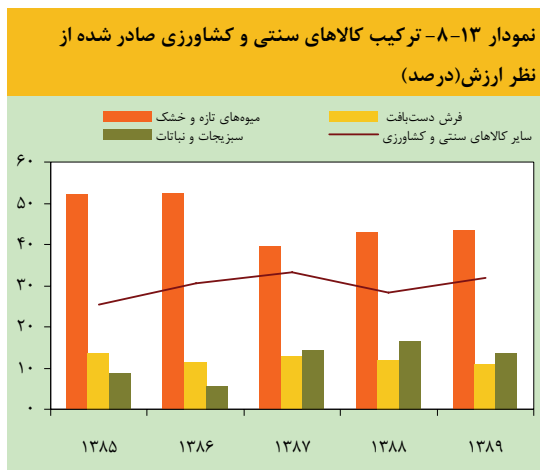
جدول ۱۳-۵- ارزش صادرات کالاهای صنعتی

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷		
۲۴/۲	۲۳/۱	۲۴/۶	۲/۸	۴۸۹۲	۳۹۲۵	۳۸۱۹	فرآورده‌های نفت و گاز
۱۷/۲	۱۶/۴	۲۴/۵	-۲۸/۳	۳۴۶۸	۲۷۸۵	۳۸۸۱	مواد شیمیایی (آلی و غیرآلی)
۱۰/۷	۱۱/۵	۱۰/۵	۳۴/۳	۲۱۶۱	۱۹۵۶	۱۴۵۶	فلزات و مصنوعات آنها
۱۴/۲	۱۳/۵	۲۴/۳	۶۳/۱	۲۸۶۰	۲۳۰۱	۱۴۱۱	مواد پلاستیکی
۳۳/۷	۳۵/۶	۱۲/۶	۴۷/۸	۶۸۱۳	۶۰۵۲	۴۰۹۴	سایر کالاهای صنعتی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۸/۷	۱۶/۱	۲۰۱۹۴	۱۷۰۱۷	۱۴۶۶۲	جمع کل

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

نباتات» به ترتیب بیشترین سهم از ارزش صادرات این گروه کالایی را به خود اختصاص دادند. این کالاها در مجموع حدود ۵۷/۲ درصد از ارزش صادرات گروه «کالاهای سنتی و کشاورزی» در سال ۱۳۸۹ را تشکیل دادند که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل حدود ۲/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

از نظر ارزش، سهم کالاهای سنتی و کشاورزی در صادرات گمرکی سال ۱۳۸۹ تغییر محسوسی نداشت. ارزش و وزن این گروه به ترتیب با ۲۲/۳ و ۳۷/۴ درصد افزایش نسبت به رقم مشابه سال قبل به ۵۰۵۶ میلیون دلار و ۳۷۰۰ هزار تن رسید. در این سال «میوه‌های تازه و خشک» و «سبزیجات و

جدول ۱۳-۶- ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷		
۴۳/۴	۴۳/۰	۲۳/۳	۳۶/۲	۲۱۹۴	۱۷۷۹	۱۳۰۷	میوه‌های تازه و خشک
۱۱/۰	۱۲/۰	۱۲/۶	۱۷/۱	۵۵۷	۴۹۵	۴۲۲	فرش دست‌بافت
۱۳/۸	۱۶/۶	۱/۸	۴۴/۶	۶۹۷	۶۸۵	۴۷۴	سبزیجات و نباتات
۳۱/۸	۲۸/۴	۳۶/۸	۶/۷	۱۶۰۷	۱۱۷۵	۱۱۰۱	سایر کالاهای سنتی و کشاورزی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۲/۳	۲۵/۱	۵۰۵۶	۴۱۳۳	۳۳۰۴	جمع کل

و ۱۸/۴ درصد بیشترین سهم از ارزش صادرات گمرکی را به خود اختصاص دادند. سهم مجموع کالاهای مزبور در مقایسه با سال ۱۳۸۸ با ۲/۱ واحد درصد افزایش به ۶۴/۷ درصد رسید.

بررسی اقلام صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی نشان می‌دهد که به لحاظ ارزش، گروه‌های «مواد شیمیایی»، «مواد غذایی و حیوانات زنده» و «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن» به ترتیب با ۲۷/۶، ۱۸/۸

جدول ۱۳-۷- ارزش گروه‌های عمده صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷		
۱۸/۸	۱۸/۶	۲۲/۷	۳۷/۸	۴۹۸۷	۴۰۶۶	۲۹۵۱	مواد غذایی و حیوانات زنده
۱۸/۴	۱۷/۹	۲۴/۳	۲/۸	۴۸۷۳	۳۹۲۰	۳۸۱۵	سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط
۲۷/۶	۲۶/۱	۲۸/۲	۱/۶	۷۳۳۱	۵۷۲۰	۵۶۲۸	مواد شیمیایی
۲/۸	۳/۶	-۴/۹	۴۱/۲	۷۴۳	۷۸۱	۵۵۳	آهن و فولاد
۶/۶	۷/۰	۱۴/۵	۲۶/۱	۱۷۴۷	۱۵۲۶	۱۲۱۰	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۲۵/۹	۲۶/۹	۱۶/۹	۴۰/۷	۶۸۷۰	۵۸۷۸	۴۱۷۶	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۱/۳	۱۹/۴	۲۶۵۵۱	۲۱۸۹۱	۱۸۳۳۴	جمع کل

توزیع قاره‌ای صادرات گمرکی کشور نشان‌دهنده حفظ جایگاه کشورهای آسیایی در میان بازارهای عمده صادراتی ایران است. گروه کشورهای مذکور، مقصد ۸۷/۷ درصد از محموله‌های صادراتی ایران در سال ۱۳۸۹ بود. رقم مزبور نسبت به سهم ۸۲/۵ درصدی سال ۱۳۸۸، حدود ۵/۱ واحد درصد افزایش داشت. صادرات گمرکی ایران به این کشورها در سال ۱۳۸۹ حدود ۲۸/۸ درصد افزایش یافت که در مقایسه با رشد سال قبل (۲۴/۵ درصد)، حدود ۴/۳ واحد درصد تغییر کرد. پس از آسیا، کشورهای اروپایی با جذب ۹/۲ درصد از صادرات گمرکی کشور رتبه دوم را به خود اختصاص دادند. ارزش صادرات گمرکی کشور به قاره اروپا در سال مذکور حدود ۲۳/۴ درصد کاهش یافت و به ۲۴۳۲ میلیون دلار رسید.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای گمرکی برحسب گروه کشورها نشان می‌دهد کشورهای عضو اسکاپ با جذب ۵۵/۳ درصد از صادرات گمرکی سال ۱۳۸۹، همچنان بزرگ‌ترین بازار صادراتی کشور محسوب می‌شوند. صادرات به این گروه کشورها حدود ۳۶/۹ درصد نسبت به رقم متناظر سال ۱۳۸۸ رشد داشت. در سال مورد بررسی، صادرات گمرکی به کشورهای سازمان همکاری‌های اقتصادی و کشورهای اتحادیه پایاپای آسیایی نیز به ترتیب ۳۱/۹ و ۴۶/۱ درصد افزایش یافت.

۱۳-۴- رابطه مبادله گمرکی^(۱)

در سال ۱۳۸۹، رابطه مبادله گمرکی حدود ۲۸/۳ درصد کاهش یافت و به ۰/۳۱۰ رسید. کاهش ۴/۳ درصدی

به لحاظ وزنی گروه‌های «مواد خام غیرخوراکی به‌استثنای مواد نفتی سوختنی» و «مواد شیمیایی» به ترتیب با ۳۷/۳ و ۲۳/۶ درصد بیشترین سهم از وزن محموله‌های صادراتی را به خود اختصاص دادند. سهم مجموع دو گروه مذکور با ۵/۲ واحد درصد افزایش به ۶۱/۰ درصد در سال ۱۳۸۹ رسید.

مقایسه اقلام عمده صادرات و واردات گمرکی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی کالا نشان می‌دهد که سهم اقلام عمده وارداتی از واردات و صادرات گمرکی سال ۱۳۸۹ به ترتیب ۷۳/۹ و ۷۴/۱ درصد بوده است. ارقام متناظر در سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۸۰/۳ و ۷۳/۲ درصد بوده است.

مقایسه کالاهای صادراتی و وارداتی براساس این نوع طبقه‌بندی نشان می‌دهد که کشور به طور خالص واردکننده ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل و آهن و فولاد و مواد غذایی و صادرکننده مواد شیمیایی و سوخت بوده است.

در توزیع کشوری صادرات، نسبت‌های تمرکز سه، پنج و ده کشور اول به ترتیب از ۴۸/۵، ۵۹/۱ و ۷۰/۶ درصد در سال ۱۳۸۸ به ۴۶/۹، ۵۸/۹ و ۷۱/۴ درصد تغییر یافت. کشورهای چین، عراق، امارات متحده عربی، هند، افغانستان، ترکیه، اندونزی، کره جنوبی، پاکستان و سوریه به ترتیب اصلی‌ترین شرکای تجاری کشور در زمینه صادرات کالا در سال ۱۳۸۹ بودند. در این سال بیشترین درصد رشد ارزش صادرات به کشورهای تایوان (۱۳۰/۹ درصد)، هنگ‌کنگ (۱۲۵/۴ درصد)، ترکیه (۷۸/۰ درصد) و سنگاپور (۶۸/۱ درصد) اختصاص داشت که به ترتیب در رتبه‌های چهارده، یازده، شش و بیست و سه از جدول توزیع صادرات گمرکی برحسب کشورها قرار دارند. بیشترین درصد کاهش صادرات نیز مربوط به کشورهای ایتالیا، بلژیک و هلند بود که به ترتیب ۲۲/۷، ۱۳/۷ و ۴/۵ درصد کاهش نشان می‌دهند.

۱- فقط شامل صادرات و واردات گمرکی کشور است، لذا رابطه مبادله محاسبه شده در این قسمت با ارقام ارائه شده در فصل دوم (تولید و هزینه ناخالص داخلی) متفاوت می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

دستورالعمل نحوه مبارزه با قاچاق کالا و ارز در سطح عرضه برای اجرا ابلاغ شد. براساس ماده یک این بخشنامه حمل و نقل، نگهداری، عرضه و فروش کالای قاچاق توسط واحدهای صنفی ممنوع است^(۱).

در راستای توسعه صادرات غیرنفتی، هیات وزیران آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی را تصویب نمود^(۲). همچنین براساس این بخشنامه، تشکیل کارگروه صادرات با هدف تنظیم خط مشی صادراتی کشور، ایجاد ثبات نسبی در مقررات مربوط به صادرات، تصویب برنامه‌های بخش توسعه صادرات کشور، شناسایی و تعریف عوامل و تنگناهای ساختاری صادرات کشور، تعیین اهداف کمی برای صادرات بخش‌های مختلف اقتصادی، تنظیم برنامه‌های عملیاتی و تقسیم کار ملی در حوزه صادرات، تنظیم مقررات لازم در جهت ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌ها و سیاست‌های صادراتی دستگاه‌ها، سیاست‌گذاری، هدایت و تشویق صادرکنندگان و انجام سایر وظایف مربوط تصویب شد^(۳).

مجلس شورای اسلامی موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ازبکستان در زمینه کمک متقابل بین گمرکات دو کشور و پروتکل اصلاحی آن را ابلاغ کرد. بر این مبنا، هریک از طرف‌ها باید کلیه کمک‌ها و همکاری‌ها را طبق مفاد موافقت‌نامه در چارچوب قوانین خود و در محدوده منابع موجود گمرک خود انجام دهند^(۴).

قانون تشریفات طرح تعرفه‌های ترجیحی برای نظام

ترجیحات تجاری میان کشورهای عضو سازمان کنفرانس

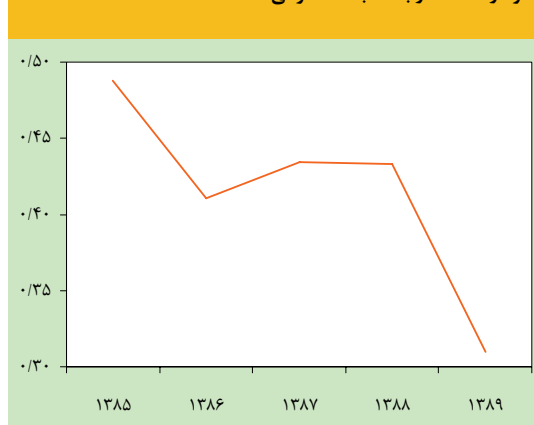
ارزش واحد کالاهای صادراتی و افزایش ۳۳/۵ درصدی ارزش واحد کالاهای وارداتی دلیل این کاهش بود.

(تن/دلار) جدول ۱۳-۸- رابطه مبادله گمرکی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷
ارزش واحد صادرات	۴۴۱/۱	۴۶۰/۹	۵۵۱/۴
ارزش واحد واردات	۱۴۲۱/۳	۱۰۶۴/۸	۱۲۶۹/۴
رابطه مبادله گمرکی	-۰/۴	۰/۴۳۳	۰/۴۳۴

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۱۳-۹- رابطه مبادله گمرکی

ترکیب کالاهای صادراتی کشور عمدتاً شامل مواد اولیه و خام و مشتقات نفتی بوده که در مقایسه با کالاهای وارداتی دارای ارزش افزوده پایین‌تر هستند. لذا رقابت‌پذیری پایین کالاهای مذکور موجب شد تا قیمت آنها در مقایسه با کالاهای وارداتی تغییرات کمتری داشته باشد.

۱۳-۵- سیاست‌ها و مقررات تجاری

در این قسمت به برخی از تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و ابلاغیه‌های مهم مرتبط با حوزه تجارت خارجی کشور در سال ۱۳۸۹ به‌طور خلاصه اشاره می‌شود:

۱- بخشنامه شماره ۵۴/۱۰/۲۹۵۲۵/۷۸۱۴ گمرک جمهوری اسلامی ایران
 ۲- تصویب‌نامه شماره ۴۰۵۲۷/۲۷۰۵۷ مورخ ۱۳۸۹/۲/۸ هیات وزیران
 ۳- تصویب‌نامه شماره ۴۶۱۹۷/۲۸۶۹۰۶ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۴ هیات وزیران
 ۴- بخشنامه شماره ۴۶۲/۷۱۶۱۲ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۵ مجلس شورای اسلامی

اسلامی ابلاغ شد. قانون مذکور مطابق با اهداف منشور سازمان کنفرانس اسلامی، به منظور پیشبرد همکاری‌های اقتصادی و ایجاد نظام ترجیحات تجاری بین کشورهای عضو سازمان

کنفرانس اسلامی تهیه شد. تعیین کالاهایی که در طرح تعرفه‌های ترجیحی گنجانده می‌شوند، نرخ پایه تعرفه و برنامه و میزان کاهش تعرفه از موضوعات مهم این بخشنامه بود^(۱).

۱- بخشنامه شماره ۴۱۴/۷۱۶۷۴ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۵ مجلس شورای اسلامی